

nemlig underordningen af den faglige kamp under den politiske.

Klart kan man se forfejletheden af denne underordning under krigen, hvor det udmærket påpeges (s. 127), at forklaringerne var efterrationaliseringer. Der var tale om en altfor defensiv og underdrejet position fra socialdemokratiets side, som bakkedes op af DsF. Men i analysen af 30'erne er det sværere at gennemskue, om der var tale om reelle alternativer til den reformistiske socialdemokratiske politik og den faglige kamps underordning under denne. I perioden 1932-33 var der sat absolutte grænser for lønstigninger (s. 95) – et tidspunkt, hvor man fik udvidet arbejdsløshedsunderstøttelsen. Senere fik socialdemokratiet etableret en solidarisk lønpolitik, omend som et biprodukt af en classesamarbejdsstrategi (s. 104), og man fik halet flere forbedringer igennem i det sociale hjælpesystem i slutningen af 30'erne.

Bag dette synes der at ligge en opfattelse af, at socialdemokratiet og fagbevægelsen kunne have udnyttet deres muligheder bedre. Jeg har ikke viden til at sige noget om dette, men fremstillingen peger på, at der hverken var styrke eller alliancemuligheder til at gennemføre større strukturelle reformer.

Men det er en spændende og dybtgående analyse af en central epoke i den danske socialpolitik udviklingshistorie, som for mig at se viser, at hvis man vil belyse spørgsmålet om arbejdskraftens reproduktion og statsinterventionens former, må der en mellemliggende kapitalhistorisk analyse til (jfr. Retfærd nr. 3, s. 74). Ellers risikerer man at ende i en reduktionistisk forståelse af socialpolitikens udvikling, som BR påviser i sin kritik af Bonnesen & Thøger: Den kapitalistiske stat og dens funktioner (Viborg 1975). (Jfr. BR s. 41-45).

Claus Valeur Nissen

Lejernes og ejernes rettigheder

»Et ubehageligt valg«. Pjece for lejere som tvinges til at foretage valget mellem ejerlejlighedsudstyknings og andelsovertagelse.

En forfattergruppe bestående af jurister, jurastuderende og arkitektstuderende i Århus har i sommeren 1977 udsendt en pjece om lejernes problemer i forbindelse med udstykning af ejendomme i ejerlejligheder eller overtagelse af ejendommene som andelsboligforeninger. Pjecen er specielt rettet til de lejere, der modtager tilbud i henhold til ejerlejlighedsloven om overtagelse af den ejendom som de bor i, på andelsbasis, et tilbud hvis manglende accept medfører, at ejeren kan udstykke ejendommen i ejerlejligheder.

Pjecen giver på 30 sider en udmærket orientering om miniboligforligets konsekvenser og formår at gøre de særdeles indviklede regler forståelige for ikke-jurister. Den vil således kunne være en værdifuld hjælp for beboere, der ofte står alene uden samme muligheder for juridisk bistand som ejerne.

I pjecens titel og i indledningen gives der udtryk for at valget mellem at lade ejendommen opdele i ejerlejligheder og at overtage ejendommen på andelsbasis er et valg mellem to onder. Dette giver umiddelbart indtryk af at begge alternativer er lige dårlige. Heri er jeg ikke enig, og det er vel næppe heller forfatterens mening, idet de senere i pjecen beskriver de mange fordele, der er ved at overtage en ejendom som andelsboligforening. Hermed holdes priserne på boligerne nede i et langt lavere niveau og det giver beboerne et helt andet fællesskab og en langt større indflydelse på deres egen boligsituation end normalt. At lejen stiger ved overgang til andelsbolig, normalt 50 til 80% er naturligvis et onde, men til gengæld vil denne leje kunne bibeholdes uden yderligere stigninger i mange år. Det nævnes i pjecen, at man som andelshaver kan opnå en skattefordel ca. svarende til den man kan få som parcelhusejer eller ejerlejlighedsejer. Dette er i hvert fald ikke efter Statsskattedirektoratets cirkulære af 25. oktober 1977 korrekt, idet der normalt alene accepteres et skattefradrag svarende til renten på et gældsbeleg på højst kr. 30.000 – pr. andelslejligheds-

hed. På dette punkt er andelshavere stillet dårligere end ejerlejlighedsindehavere, hvilket synes ganske urimeligt.

Pjecen slutter med en opfordring til at danne beboerforeninger, så beboerne sammen kan søge at afbøde de værste konsekvenser af ejernes spekulation i beboelsesejendommene.

Mini-boligforliget af februar 1976, der åbnede for adgangen til at udstykke ældre ejendomme i ejerlejligheder blev som bekendt kraftigt kritiseret navnlig fra beboerorganisationers side landet over. Året efter i foråret 1977 blev ejerlejlighedsloven revideret på baggrund af kravet om stop for salg af ejerlejligheder. Revisionen gjorde det noget vanskeligere for en ejer at udstykke sin ejendom i ejerlejligheder og forbedrede mulighederne for lejernes overtagelse af ejendommen på andelsbasis en smule. Resultatet har imidlertid været magert, og kun ved en stadig kraftig indsats fra beboerbevægelserne vil det være muligt at dæmme op for den udvikling der kan medføre at langt størstedelen af landets beboelsesejendomme vil være opdelt i ejerlejligheder om få år.

Denne pjecce giver en udmærket støtte til denne kamp.

Pjecen kan fås ved henvendelse til Danske Studerendes Fællesråd, Knabrostræde 3, 1210 København K, tlf. 01 11 82 60.

Lars Helms